

KÚRIA

Bfv.III.72/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év május hó 21. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A testi sértés büntette és más bűncselekmény miatt Cs. J. és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben Cs. J. I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pécsi Városi Bíróság 16.B.853/2011/34. számú, illetőleg a Pécsi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Bf.182/2012/4. számú ítéletét Cs. J. I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 4.210 (négyezer-kettőszáztíz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pécsi Városi Bíróság a 2012. március 22-én kihirdetett 16.B.853/2011/34. számú ítéletével Cs. J. I. rendű terheltet testi sértés büntette [Btk. 170. § (1) és (2) bek.] miatt, mint erőszakos többszörös visszaesőt 2 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra ítélte.

Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Pécsi Törvényszék a 2012. november 13-án kihirdetett 3.Bf.182/2012/4. számú ítéletével a

fegyházbüntetést 2 évre enyhítette; megállapította, hogy az I. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható, és rendelkezett a bűnjelekről.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta. Jogi értékelése szerint az I. rendű terhelt ütött először, nem hagyta elmenekülni G. N. II. rendű terheltet, őt hátulról is bántalmazta, kést is vett elő.

A II. rendű terhelt e támadás megakadályozása érdekében bántalmazta terhelt-társát, jogos védelmi helyzetben volt; erre hivatkozással mentette fel őt az elsőfokú bíróság az ellene súlyos testi sértés büntette miatt emelt vád alól.

A másodfokú bíróság az I. rendű terhelt bűnösségére vont következtetéssel és a jogi minősítéssel maradéktalanul egyetértett.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság az ő távollétében tartott tárgyalást, nem tudott így kérdést intézni a II. rendű terhelthez. Állította, hogy a cselekmény során ő csak védekezett, a tanúk megváltoztatták a vallomásukat, amelyek egyébként is ellentmondásosak. Állította, hogy mindkét eljárás bíróság elfogult volt vele szemben.

Mivel valójában ő volt jogos védelmi helyzetben, így elsődlegesen ilyen címen, másodlagosan pedig bizonyítottság hiányában kérte a felmentését.

A Legfőbb Ügyészség BF.523/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében törvényben kizártnak, az eljárási hiba tekintetében pedig alaptalannak tartotta. Az eljárás bíróság az ismeretlen helyen tartózkodó I. rendű terhelt vonatkozásában megteremtette a külön eljárás valamennyi törvényi feltételét; majd amikor a tartózkodási helye ismertté vált, a jelenlétében ismertette a II. rendű terhelt korábbi vallomását.

Indítványozta a támadott határozatok hatályban tartását.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

Azon a védő a terhelt indítványában foglaltakat fenntartotta. Az eljárási szabálysértés okán a támadott határozatok hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta. Az anyagi jogszabálysértésre tekintettel pedig elsősorban bűncselekmény, másodlagosan bizonyítottság hiányában,

harmadlagosan pedig jogos védelem címén indítványozta az I. rendű terhelt felmentését.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratában foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta, a támadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

Kifejtette, hogy az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt nem volt jogos védelmi helyzetben, felülvizsgálati indítványának erre vonatkozó része a bizonyítékok újraértékelését célozza.

A bíróság utóbb az I. rendű terhelt jelenlétében megismételte a távollétében lefolytatott eljárást, akinek így módjában állt kérdéseket intézni a terhelt-társához. Ezt azonban nem tette, mint ahogy bizonyítási indítványt sem terjesztett elő.

Az I. rendű terhelt védőjéhez csatlakozva a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Bírósági irattal igazolva sérelmezte, hogy bár más ügyben fogva volt, őt a 2011. november 10-i tárgyalásra a Bv.-ből nem idézték. Az eljáró bíróságnak tudnia kellett arról, hogy őt büntetés-végrehajtási intézetben tartják fogva, hiszen onnan - más ügyben - idézték is.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor, azaz a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

Noha - mintegy kivételként - az eljárási törvény lehetőséget ad a bírósági eljárás egy részének, vagy akár egészének a terhelt távollétében történő lefolytatására [például Be. 281. § (4) bek., Be. XXV. Fejezete], az általános szabály szerint a tárgyaláson a terhelt részvétele kötelező [Be. 240. § (3) bek.].

Önmagában vizsgálva a 2011. november 10-i tárgyalás esetét, valamint az e tárgyalást megelőző bírói intézkedés-sort, megállapítható, hogy - szemben a legfőbb ügyészi állásponttal - az eljáró bíróság nem tett meg mindent az I. rendű terhelt tartózkodási helyének felderítése érdekében.

Kétségtelen, hogy az utolsó ismert, a vádiratban is jelzett címre - amely egy alapítvány nappali melegedője - megkísérelte kézbesíteni a vádat; majd elfogató parancsot bocsátott ki és védőt rendelt ki az I. rendű terhelt számára; végül a november 10-i tárgyaláson jelenlévő ügyész indítványozta is a távollétes eljárás szabályainak alkalmazását. Ennyiben a Be. 529. § (1), (2) és (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételek valóban teljesültek; azonban éppen a távollévő terhelt elleni eljárás alapfeltétele hiányzott, jelesül, hogy a terhelt ismeretlen helyen tartózkodjon.

Az I. rendű terhelt ugyanis nem önszántából és nem ismeretlen helyen, hanem hatósági intézkedés eredményeként büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott a kérdéses időben.

Ennek az információnak azért nem volt az elsőfokú bíróság a birtokában, mert - az iratok tanúsága szerint - elmulasztotta a büntetés-végrehajtás központi nyilvántartásának ezirányú megkeresését.

A terhelt fogvatartottságának ténye objektív körülmény; az éppen eljáró hatóság - jelen esetben a bíróság - mindenkor kötelezettsége annak figyelemmel kísérése, hogy a terhelt neki felróhatóan vonta-e ki magát az eljárás hatálya alól, avagy sem.

Az I. rendű terhelt tehát nem tartózkodott ismeretlen, avagy a hatóság számára elérhetetlen helyen; a Be. XXV. Fejezetében foglaltak alkalmazásának nem lett volna helye; e külön szabályokat bár megtartva, de a törvényi feltételek hiányában, indokolatlanul és szükségtelenül alkalmazta az eljárt bíróság. Mindez azonban a Be. 416. § alapján nem felülvizsgálati ok.

Itt jegyzi meg a Kúria, hogy bármely jogkövetkezmény csupán a terhelt szabályszerű idézéséhez vonható, márpedig ez az I. rendű terhelt tekintetében a 2011. november 10-i tárgyalás esetében hiányzott. Idézése akkor lett volna szabályszerű, ha az a büntetés-végrehajtási intézetből előállítás útján történik.

Nem eljárási szabálysértés - és különösen nem felülvizsgálati ok - az, hogy a II. rendű terhelt kihallgatására a november 10-i tárgyaláson az I. rendű terhelt távollétében került sor; éppen ez felel meg a Be. 288. § (1) bekezdése szerinti általános szabálynak.

Kétségtelen ugyanakkor, hogy a fogva lévő I. rendű terhelt védője a 2011. november 10-i tárgyaláson nem volt jelen, holott ez a Be. 46. § b) pontjából következően a Be. 242. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a már hivatkozott Be. 240. § (3) bekezdése szerint kötelező lett volna. Mindez pedig a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontjába ütköző eljárási szabálysértés okán a

felülvizsgálat eredményességére vezethetett volna (BH 2005/206.).

Az eljárás a november 10-i tárgyaláson azonban nem fejeződött be. A bíróság e tárgyalást elnapolta, és a 2012. január 17-i (majd a soron következő további) tárgyaláson - immár az I. rendű terheltnek és védőjének jelenlétében - a bizonyítás teljes egészében lefolyt, az elsőfokú ítélet alapjául ez szolgált.

Ekként a felülvizsgálati indítvány e körben tehát nem volt alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 423. §-ának (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bek., 388. § (2) bek.].

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Az I. rendű terhelt az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, amikor védekezésének elvetését, az őt terhelő terhelt-társ, valamint tanúk vallomásának elfogadását sérelmezte.

E tekintetben pedig felülvizsgálatra nincs törvényi lehetőség.

Az I. rendű terhelt a tényállás megállapításával összefüggésben jogi érvre is hivatkozott; arra, hogy nem a társa, hanem ő cselekedett jogos védelmi helyzetben.

A Btk. 29. § (1) bekezdése szerint nem büntethető, akinek a cselekménye a saját, illetőleg a mások személye, javai vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

Ehhez képest az irányadó tényállás a következőket tartalmazza:

- az I. rendű terhelt a buszmegállóban beszélgetett T. Gy-vel, aki

elmondta neki, hogy összeveszett az élettársával, azaz a II. rendű terhelttel;

- a II. rendű terhelt az utcán észrevette, hogy az élettársa az I. rendű terhelttel beszélget. Ismét szóváltás keletkezett közöttük, a II. rendű terhelt két kézzel megfogta T. Gy. arcát, és közvetlen közélről kiabált vele;

- az I. rendű terhelt ekkor a II. rendű terheltet egy alkalommal ököllel orron ütötte;

- ezen ökölütés következtében a II. rendű terhelt orrcsonttörést szenvedett, melynek gyógytartama 8 napon túli, 4-6 hét volt.

Szemben a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal, a fenti tényállás szerint az I. rendű terhelt nem volt jogos védelmi helyzetben.

Őt a személyében semmiféle - így különösen jogtalan - támadás, fenyegetés nem érte; elsőként ő ütötte meg a II. rendű terheltet, a jogos védelmi helyzet az ő oldalán fel sem merülhet.

Vizsgálandó a „más” személye ellen intézett, azt közvetlenül fenyegető jogtalan támadás megléte; elhárításának szükségessége.

Ez a más személy nyilvánvalóan T. Gy.; az ő érdekében való fellépés juttathatta volna - saját felfogása szerint - az I. rendű terheltet jogos védelmi helyzetbe.

Az irányadó tényállásból azonban ilyen következtetésre sem lehet jutni.

T. Gy-vel szembeni támadásra, őt közvetlenül fenyegető veszélyre semmiféle adatot, tény a tényállás nem tartalmaz. A II. rendű terheltnek a fentebb már idézett cselekvése, amely szerint két kézzel megfogta az élettársa arcát és közvetlen közélről kiabált vele, ekként nem értékelhető.

A jogos védelem jelen formája kapcsán két - egyaránt a támadáshoz kapcsolható - objektív körülményt kell vizsgálni; egyrészt a támadás időbeliségét, másrészt annak tartalmát. A jogos védelmi helyzet megállapíthatóságának feltétele, hogy azt időben megelőzze egy támadás. T. Gy-t azonban támadás nem érte, őt közvetlenül veszély nem fenyegette azt megelőzően, hogy az I. rendű terhelt a II. rendű terheltet ököllel megütötte; ilyen a tényállás szerint nem volt.

Az I. rendű terhelt ökölütését megelőző II. rendű terhelti magatartás T. Gy. testérintésében, vele való kiabálásban nyilvánult meg. Utóbbi - a verbális cselekvés - nem teremt lehetőséget fizikai elhárításra, azaz tettelegességre; különösen akkor, ha nincs ténybeli alapja annak, hogy a szóban elhangzottak bántalmazásba

torkollanának. A két kézzel megfogásban megnyilvánuló testérintés pedig nem vonható a testi sértés bűncselekményi körébe, legfeljebb tetteges becsületsértésként értékelhető magatartás; mely utóbbi kapcsán kölcsönös elkövetés megállapításának lehetne helye, nem pedig jogos védelmi helyzetnek.

Végül az sem hagyható figyelmen kívül, hogy az érintett - T. Gy. - élettársának, a II. rendű terheltnek a fenti magatartását nem sérelmezte, nem kért segítséget.

Mindehhez képest az I. rendű terheltnek az a cselekvése, hogy odament a II. rendű terhelthez és őt ököllel orron ütötte, mindent megelőző támadó magatartás volt; jogos védelemként nem értékelhető.

A támadott határozatban foglalt minősítés tehát helytálló.

Hivatkozott még az I. rendű terhelt az eljáró bíróságok elfogultságára.

Elfogultsági kifogást - a Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjára alapozott kizárás iránti bejelentést - a bírósági eljárás jogerős befejezéséig lehet előterjesztteni, azt követően már nem; folyamatban már nem lévő büntetőeljárásból bírót kizárni fogalmilag lehetetlen.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatot az I. rendű terheltet érintően a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés a Be. 429. § (1) bekezdésének zárófordulatán alapul.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. május 21.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Feleky István s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok
BÉ